

RESUMÉER FRA KVINDEFREDSLIGAENS EFTERÅRSMØDER 2025

DRUDE DAHLERUP: TVUNGEN VÆRNEPLIGT FOR KVINDER

Kvindefredsligaen stod den 30.09.25 og den 3.10.2025 for to arrangementer med Drude Dahlerup, der er Professor Emerita ved Stockholms Universitet og gæsteprofessor ved Roskilde Universitet.

Hendes forskningsfelt er køn og politik, kvindebevægelsernes historie og feministisk teori. Hun er international rådgiver for FN, IPU m.fl. omkring 'empowerment of women' i politik.

De to oplæg havde et fælles tema: Tvungen værnepligt for kvinder i ligestillingens navn. OG Kvindelig værnepligt fra 1. juli 2025 – uden folkelig debat. Det første fandt sted i Kvindernes Bygning som led i Ligaens efterårsmøderække, og det andet var en del af Kvinderådets Talk Town.

Drude Dahlerup talte også i sommeren 2025 om emnet på Nordisk Fredsalliances seminar i Höör i Sverige. Drude har i alle disse oplæg fremhævet at kvinder i dag har værneret. Det betyder at der allerede er ret mange kvindelige frivillige i forsvaret. Det er velkendt og anerkendt, at kulturen i forsvaret er meget mandsdomineret og problematisk for mange kvinder. Og det er vigtigt generelt at ændre på denne kultur. Fra 2026 indføres kvindelig værnepligt efter en meget kortvarig og lukket debat.

Norge har haft kvindelig værnepligt siden 2015, og Sverige siden 2017. De 3 skandinaviske lande er de eneste i verden, som har indført kønsneutral tvungen værnepligt, dvs. på helt samme vilkår for kvinder og mænd. Kvinder udgør ca. 34 % i Norge og 18% af forsvaret i Sverige.

Argumenterne for flere kvinder i forsvaret i DK har i flere år været en udvidelse og forbedring af rekrutteringsgrundlaget, mens Statsminister Mette Frederiksen i forbindelse med indførelse af tvungen værnepligt har argumenteret for både 'fuld ligestilling' (ligesom også KVININFO har gjort det) og med nationale argumenter - 'det ærefulde' i at 'værne om sit land.

Norsk Kvinnesaksforening har bl.a. anført at

1. Det argumenteres for såkaldt «kønnsnøytral» verneplikt. Men hva betyr det?

2. Kvinner gjør en viktig samfunnsnyttig innsats gjennom graviditet, fødsel og amming. I tillegg har kvinner fortsatt det tyngste ansvaret for ulønnet omsorg for barn, sjuke og gamle.

3. Å pålegge kvinner en ny byrde som verneplikt i denne situasjonen er ikke bare urimelig. Det er det motsatte av ligestilling, fordi det kan forsterke de økonomiske og sosiale kjønnsforskjellene. Det å behandle ulike grupper helt likt, kan faktisk bidra til å øke ulikhetene mellom dem.

Dansk Kvindesamfund har tilsvarende overvejelser i et interview:

Måske skal vi snakke om en formaliseret samfunds- og omsorgspligt. Det kunne for eksempel være, at man skal være fire måneder i sygesektoren. For der er også behov for folk, der kan tage sig af folk, der er kommet til skade, hvis russerne rasler så meget med sablen, at vi skal indkalde en reserve.

Ligger den ikke lige til højrebenet, at hvis I arbejder for ligestilling, så gælder det naturligvis også i forhold til værnepligten?

- Det her handler om krig, og det er på ingen måde lige til. Er det ikke bedre, at vi også ruste folk til, hvordan man redder liv, fremfor hvordan man slår folk ihjel?

Helena Gleesborg Hansen, næstforkvinde.

Begge Drude Dahlerups oplæg gav anledning til en del diskussioner og overvejelser. Det er tydeligt, at det er et område, hvor der ikke har været diskuteret og argumenteret ret meget før den danske lovgivning blev hastet igennem.

Hanne Petersen